नेपालभाषाया वाःपौ

जि.प्र.का.काठमाडौं द.नं. १५५।०६९।०७०

सम्यक

सम्यक साप्ताहिक (Samyak Weekly)

दँ ७ ल्याः २० थ्यंल्याः १५७ ने.सं. ११४० चिल्लागा नवमी बुधवाः (२०७६ चैत ५ गते) १८ मार्च २०२० मू : ८

लगंबहालय् संघदान

यँ / बुद्ध धर्मय् दानया महिमा तःजि जुयाच्वंगु खँयात वाःचाय्का लगं बहाःया सर्वसंघया दुजः संघदानया दाता दिलहेरा शाक्यजु व वयकःया परिवारजनपिन्सं फागुन २४ गते शनिवाःया न्हि लगंबहालय् बहाःया संघपिन्त श्रद्धापूर्वक ब्वना पंचदान बिया संघदान व खीर भोजन याकाबिज्यागु दु । थुगु अवसरय् गुर्जुपाखें दानगाथा ब्वना दीपंकर तथागत समक्ष नं पुजाआजा यानाबिज्यागु खः ।

उदाय् समाजं बाःहाः तइगु

यँ / उदाय् समाजपाखें थ्वहे चैतय् उदाय् मंकाः बाःहाः तय्गु तयारी यानाच्वंगु दु । बाहाः तय् बाकी दनिपिं उदाय् मांबौपिन्सं थः मस्तय्त बाःहाः तयकेत उदाय् समाजया ज्याकुथिइ स्वापु तयाः याकनं नां दर्ता यानादीत इनाप याःगु दु । थुकिया नितिं उदाय् समाजया मूदुजः एवं बाःहाः उप समितिया संयोजक सुमित्रा तुलाधरयात स्वापु तयादीत नं इनाप याःगु दु । उदाय्त महायान बज्रयान परम्पराकथं न्ह्याज्याना वयाच्वंपिं जूगुलिं महायान बज्रयान परम्पराकथं बाःहाः तय्गु ज्यायात प्राथमिकता वियाः मंकाः बाहा तय्गु ग्वसाः ग्वयाः थःगु संस्कारित ज्याखँय् बः बिया वयाच्वंगु खः ।

सार्क भिडियो कन्फ्ररेन्सय् प्र.म. ओलीया सम्वोधन

सार्क सदस्य राष्ट्रया सरकार प्रमुखपिनिगु भिडियो कन्फरेन्सय् नेपाःया प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीं नमस्ते याय्गु नेपाःया परम्परां कोरोना भाइरसपाखें वचे जुइत तिवः विइगु खँ कनादीगु दु । नेपाःया प्रधानमन्त्रीं सार्क सदस्य राष्ट्रया सरकार प्रमुखपिनिगु भिडियो कन्फरेन्सय् थुकथंया खँ कनाच्वनादीगु इलय् भारतया प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदी धाःसा मुसुक्क न्हिलादीगु खः । भिडियो कन्फरेन्सय् केपी शर्मा ओलीं नेपालय् जडिबुटीया अधिक सम्भावना दुगु खँ तकं कनादीगु खः । वय्कलं भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीं सुरुवात यानादीगु कोरोना भाइरस नाप ल्वय्गु नितिं आक्समिक कोषया नं लसकुस यानादीगु दु । उगु सम्मेलनया नेतृत्व यानाच्वनादीम्ह भारतया प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीं सार्क देशय् कोरोना भाइरसपाखें ल्वाय्या नितिं तत्कालया निति छगू कोष दय्केगु घोषना यानादीगु खः ।

उगु कोषय् प्रत्येक देशं थःगु गच्छेकथं ग्वहालि रकम उपलव्ध यानादी फइ धकाः धयादीगु खः । सुरुवातय् भारतं उगु कोषय् १० मिलियन अमेरिकी डलर तइगु जूगु दु । थौंया विनिमय दरकथं १० मिलियन अमेरिकी डलर बरावर १ अर्ब १८ करोड ५ लाख ५६ हजार नेपाली दां जू व । उगु कोषय् भारतं आः पौने २ अर्ब दां तइगु जूगु दु । मेमेगु देशं गुलि गुलि दां तइगु धैगु खँ सी मदुनि । सार्क राष्ट्रप्रमुखपिनिगु भिडियो कन्फेरन्सको लाइभ भिडियो व्यापकरुपं हे जूगु खः ।

कोरोन भाइरसया संक्रमणं याना नमस्कार याय्गु नेपाःया परम्परां थौं कन्हय् ग्लोबल कल्चरया रुप कया वनाच्वंगु दु । अमेरिका, इजराजलय लगायत पश्चिमा देशया नेतापिन्सं ल्हाः मिले याय्गु यात चीका नमस्कार याय्गु ज्या थौं विश्वन्यंक हे प्रचलनय् वयाच्वंगु अवस्था जुयावःगु दु । वंगु फागुन २९ बिहीबाः जक बेलायती राजपरिवारपाखें सार्वजनिक याःगु छगू भिडियोय् युवराज चार्ल्स थः नाप ल्हाः मिले याय् चाहे जुयाच्वंपिं पाहांपिन्त तापाक्कं हे निपा ल्हाः जोडे याना नमस्ते यानादीगु खः । प्रिन्सेज ट्रष्ट अवार्ड समारोहलय् वय्कलं थुकथं यानादीगु खः ।

थुकथं हे फागुन ३० गते शुक्रबाः अमेरिकी राष्ट्रपति डोनाल्ड ट्रम्प नं ह्वाइट हाउसं 'नमस्ते' यानादीगु खः । गुगु थासय् आयरल्याण्डया प्रधानमन्त्रीं नं नमस्ते याना हे ट्रम्पयात अभिवादन यानादीगु खः ।द बेलायतया राजदरवार व अमेरिकाया राष्ट्रपति भवनं याःगु थ्व निगू तसकं हे चर्चित'नमस्ते'या दृष्यं संसारयात पूर्वीय अभिवादन संस्कारपाखे हानं लिहां वय्त प्रेरित याःगु खनेदु ।

कंग अजिमा द्यः गमय् विज्याका प्रतिस्थापन यात

यँ / यँय् देय्या तसकं प्रख्यातगु श्री कंग अजिमाया देगः २०७२ सालया तःभुखाचं स्यना २०७४ सालनिसें पुनःनिर्माण याना क्वचाया फागुन २८ गते बुधवाः हानं द्यःयात गम हे विज्याका प्रतिस्थापन याःगु दु । थुक द्यःयात गमय् विज्याकेगु झ्वलय् देगः पु निर्माण ज्या क्वचागुलिं देगलय् गजू छुइ नितिं गजू प्रतिस्थापन पुजा नं याःगु ख फागुन २८ गते सुथसिया ९ ताः नि न्ह्याःगु पुजा न्हिनसिया २.१५ ताः इल तिनि क्वचागु खः ।

महायानी बज्रयानी विधि विध कथं मूलाचार्य जुया सुजिव बज्राचा उपाध्याय जुया सुरज मुनि बज्राचार्य कर्माचार्य जुया सुविन बज्राचार्यजुपि पुजाआजा याना बिज्यागु खः । थु पुजाआजाय् जजमान जुयाः कंग अजिमा खलःया नायो रामकृष्ण महर्जन व खलःया नायोका नारायण कृष्ण महर्जनपिन्सं मू भूमिका म्हिता पुजाआजा यानादीगु खः ।

थुकथं देगःया गजू पुजा व द्यः पुन प्रतिस्थापन याय्गु पुजा ाजाया झ्वलय् कंग अजिमा द्यःयात ौं कन्हय् विराजमान यानातःगु सतःया ुखाया न्ह्योने खलःया नकिंपाखें लसकुस ुजा याय्गु ज्या जूगु खःसा अनंनिसें रम्परागत यतखा त्वाःया श्री कंकेश्वरी ाफा खलः व धिमे बाजं थाना खलःया कलें जःपिन्सं लसकुस याना गमय् बज्याका पुनःप्रतिस्थापन याःगु खः । ःया गमय् बिज्याकेगु झ्वलय् श्री कंकेश्वरी दाफा खलः यतखाया जःपिं ुना न्हिच्छियंक हे कंकेश्वरी सतलय् वना दाफा थायगु ज्या नं जूगु खः ।

अन्तय् खलःया सकलें जःपिं मुनाः गुजुपिंपाखें सिन्हः तिना सम्हय् नयगु ज्या नं जूगु खःसा दाफा

(ल्यं ४ पेजये्)

आनन्द सिद्धि तुलाधरया 'लिजः' सफू पितब्वज्या

यँ / समाज सुधारया विषयवस्तुयात तसकं हे च्यूताः कयादीम्ह भाजु आनन्द सिद्धि तुलाधरया लुमन्ति, बाखं व चिनाखं मुनातःगु 'लिजः' नांया सफू चिल्लागा पञ्चमी चैत १ गते शनिवाःया न्हि पकनाज्वलय् मूपाहाँ चन्द्रानन्द नेवाःजुं पितब्वज्या यानादीगु दु ।

नेपालभाषा परिषदया ग्वसालय् जूगु थुगु ज्याझ्वलय् सफूया मूमू च्वसुया बारे नेवाः न्ह्यलुवाः मल्ल के सुन्दरं समीक्षा यानादीगु खः । थुकथं वय्कलं समिक्षा याय्गु झ्वलय् थुगु सफूतिइ चेतनाया खँ सिवें नं भावनाया खँयात विशेष बः बिया जिगु कोट धैगु बाखनय् कःघानातःगु खँ कनादीगु दु । थुकथं हे वय्कलं थुगु सफूयात ब्वना वनेबलय् वयक: भाजु तुलाधरं सहजरुपं हे नुगलय् हे तसकं दुहां

वनिकथंया खँत च्वयादीगु दु धयादीगु दु । नाप नापं वय्क भाजु मल्लं थःगु नुगः खँया झ्वलय् आजु आनन्दसिद्धि तुलाधर व वय्कःया समकक्षी व्यक्तित्वपिनिगु बारे नं उगु इलय् जुयावंगु खँया जानकारी बियादीगु खः ।

नेपालभाषा ख्यःया लिसें नेपाली भाषा ख्यःया नं वरिष्ठ कवयित्री प्रतिसरा सायिम्ं न्ह्याकादीगु व वयकलं हे च्वमि भाजु आनन्द सिद्धि तुलाधरया जीवनी नं ब्वना न्यंकादीगु उगु ज्याझ्वलय् च्वमि भाजु तुलाधरया छ्यय् मयजु ह्रद्धि तुलाधरपाखें सितारं मंगलधुन थाना न्यंका शुभ ज्याया शुरुवात यानादीगु खः । नेपालभाषा परिषदया नायः प्रा. सुवर्ण शाक्यं सभापतिया थासं थःगु नुगः खँतसें सफू पिकायगु धैगु विचारया सम्प्रेषण याय्गु खः नापनापं साहित्य धैगु युग सापेक्ष जुइमाःगु खँय् नं बः बियादीगु दु । नापं वय्कलं साहित्य धैगु समाजया न्हायकं खः धकाः काय्गु याना वयाच्वंगुलिं साहित्यं समाजया हित याःगु जुइमाःगु खँय् नं बः बियादीगु दु । खास याना समाजयात हित जुइगु भाव दुगु हे जक साहित्य जुइगु धारणा तसें वयक भाजु शाक्यजुं लोक कल्याण,

(ल्यं ४ पेजये्)

बज्राचार्यपिनि देय् आचागु

यँ / तिथि २०७६ साल चैत ४ गते मंगलवाःया न्हि स्वयम्भूइ यँ देय् बज्राचार्यपिनि देय् आचागु न्यायकेगु ज्या तःजिक याःगु दु । थुगु देय् आचागु न्याय्केगु झ्वलय् श्री स्वयम्भू भगवानया थाय् सन्मुख निर्दिष्ट पुजा व शान्तिपुली निर्दिष्ट पुजा राजगुरुजु मञ्जू श्री

रत्न बज्राचार्यजुं याना बिज्यागु दु । शान्तिपुर थाय् पालापिं थने पुईया पदमानन्द बज्राचार्य व दथु पुईया त्रैलोक्यमुनि बज्राचार्यपिंपाखें येँय्या गुरुजुपिन्त दान प्रदान याय्गु ज्या नं याना बिज्यागु दु । नाप नापं वय्कपिनिगु परिवार जनपिन्सं नं दान प्रदान याना बिज्यागु खः ।

थुकथं हे चैत ५ गते बुधवाःया न्हि छैं थाय् पालापिं लायकु पुईंया दिल्लीमान बज्राचार्य व क्वने पुईंया रुपस्कन्ध मुनि बज्राचार्यजुपिन्सं थनया हनुमानध्वाखाया लायकुली देय् आजागु न्यायकूगु दु । थुगु चैत ५ गते बुधवाः कुन्हु नं राजगुरुजु मञ्जु श्रीरत्न बज्राचार्यजुं बज्रसत्व व लोकोत्तर पुजाआजा याना विज्यागु दु नाप नापं मेमेपिं गुर्जुपिन्सं पुजाआजाय् माःमाःकथंया तिवः बिज्यागु दु । देय् आचागुया झ्वलय्

(ल्यं ४ पेजये्)

असं बाजं गुथिया नासःद्यः पुजा

यँ / असं बाजं गुथिं असं नासःननी विराजमान जुया बिज्याम्ह नासः द्यःयात भावभक्ति तयाः पुजाआजा याना दाफा थानाः फागुन २२ गते विहिवाःया न्हि नासः पुजा यायगु ज्या याःगु दु । थुगुसी थाकुली जुजुरत्न तुलाधरया सक्रियताय् २१ म्ह पालाःपिं सहित जानाः असं बाजं गुथिया नासः पुजा न्यायकेगु याःगु दु थुगु नासः पुजाया झ्वलय् नयाँ बजाःया मल्टी पार्टी भ्यन्युली जूगु ज्याझ्वलय् बाजं गुथिया जःपिन्सं नृत्यनाथ ग्वारा थाना दाफा थायगु ज्या नं याःगु खः ।

वःचाधंगु सभाय् असं बाजं गुथिया छ्याञ्जे मदन दास तुलाधरया नायोसुइ बाजं गुथिया भिंनिम्ह पालापिं मंचय् विराजमान जुया न्ह्याःगु थुगु सभाय् मदन दास तुलाधरं लसकुस न्वचु विसें बाजं गुथिया बारे जानकारी बियादीगु खः । थुकथं हे दाफा बाजंया कजि प्रज्ञारत्न तुलाधरं दाफा बाजंया बारे कनादीगु खःसा असं तुलाधर खलःया नायो ललितकाजी तुलाधरं असं तुलाधरया बारे खँ कनादीगु खः

थुकथं हे उगु ज्याझ्वलय् असं बाजं खलः ग्वहालि पुचःया नायो तारावीरसिंह तुलाधरं ग्वहालि पुचःया ज्याखँया बारे जानकारी विसें २०७७ सालय् दाफा म्ये स्यनेगु तयारी याना च्वनागु खँ कनादीगु खः । असं बाजं गुथिया विद्यासागर तुलाधरं न्ह्याकादीगु थुगु सभाय् बाजं गुथिया मदुपिं दुजःपिनिगु नामं छगू मिनेट मौन धारण नं यायगु ज्या जूगु खः । सभाय् पालाः थाकुली जुजु रत्न तुलाधरयापाखें निर्मलरत्न तुलाधरं नासः पुजाय् दुजःपिन्सं क्यनादीगु सक्रियतायात सुभाय् देछायादीगु खः ।

जगतवीरया सच्छि दँ न्ह्योया ल्हासा सफू पितव्वज्या

यँ / नेपाल स्काउटया टिचर तकं जुयादीम्ह जगतवीरसिंह कंसाकारं च्वयादीगु सच्छि दँ न्ह्योया ल्हासा नांया सफू मूपाहां साहित्यकार हितकरवीरसिंह कंसाकार, २५ वडाया नायो नीलकाजी शाक्य व पूर्णवीरसिंह कसाःजुपिन्सं मंकाःरुपं थनया मासंगल्लीया प्रदीप पुस्तकालयया हलय् चैत १ गते शनिवाः यानादीगु दु ।

समाजसेवी पूर्णवीरसिंह कसाःया सभापतित्वय् न्ह्याःगु थुगु ज्याझ्वलय् पिदंगु सफूयात कयाः साहित्यकार, बौद्ध विद्वत च्वमि लोचनतारा तुलाधरं नेपाः व ल्हासाया घनिष्ट सम्वन्ध दयाच्वंगु खँयात मध्ये नजर तयाः च्वयातःगु थुगु सफूया समिक्षा यानादीगु खः । नविना श्रेष्ठपाखें लसकुस न्वचु बिया न्ह्याःगु थुगु ज्याझ्वलय् मूपाहां हितकरवीरसिंह कसाः, २५ वडानायो

नीलकाजी शाक्य, पद्म कन्या क्याम्पसया प्राध्यापक, सहित्यकार, नेप्रप्रया पूर्वप्राज्ञ रीना बनिया, च्वमि जगत वीरसिंह कसाःपिन्सं थःथःगु नुगः खँ तयादीगु खः ।

मछिन्द्र रोभर रेन्जर स्काउट क्रूया ग्वसालय् न्ह्याःगु थुगु सभाय् सुभाय् न्वचु मछिन्द्र क्लवया नायो प्रबोध कसालं बियादीगु खः । ज्याझ्वलय् पाहांया रुपय् कसाः तःधं गुथिया नायो युरीकाजी कसाःया तकं उपस्थित दूगु खः । लुमंके बहःजू ल्हासाय् नेवाःतसें उगु इलय् विस्कंकथंया व्यापार व्यवसाय याना विशेषता हासिल तकं याना वंगु खःसा उगु इलय् अन नेवाः सभ्यतायात स्थापित याना हनेगु तकं यायगु ज्या याःगु खः ।

ल्हासाय् उदाय्तय्गु उदाय् पनया इतिहास कायम जुया वंगु खँयात लिखित रुपं स्थापित याना तयावन धाःसा हे जक कन्हय् तकं नं उदाय्तय्गु सभ्यता कःघाना वयाच्वंगु जीवनशैलीया महत्व चीर स्थायीत्व जुया गर्वया आधार तकं जुयाच्वनी धैगु मनसायकथं ह च्वमि जगतवीरसिंह कसाःजुं थुकथंया ल्हासाय् जुयावंगु सच्छि दँया खँयात कःघाना सफू तयार यानादीगु खनेदु ।

राष्ट्र, राष्ट्रियता व लोकतन्त्रप्रति समर्पित

सम्बाद

सम्पादकीय

आनन्दसिद्धिया लिजः सफू पिदने धुंकाः

समाज सुधारया विषयवस्तुयात तसकं हे च्यूताः कयादीम्ह भाजु आनन्द सिद्धि तुलाधरया लुमन्ति, बाखं व चिनाखं मुनातःगु 'लिजः' नांया सफू चिल्लागा पञ्चमी चैत १ गते शनिवाः पितब्वज्या दु । नेपालभाषा परिषदपाखें पिथनादीगु थुगु सफुतिइ भाजु तुलाधरया मुक्कं न्यापु संस्मरण, नीप्यपु चिनाखं व नीखुपु बाखं दुथ्याकातःगु दु । भीसं थःगु जीवनकालय् न्ह्याका वनागु आपालं कथंया ज्याखँया लुमन्तियात सफूया रूप बियावन धाःसा सहजरूपं सिर्जना याना वनेफु धैगु खँ वय्क भाजु तुलाधरया कुतःयात स्वयावन धाःसा खंकेफु ।

नेवाःतसें थःगु मांभाय्या रूपय् धस्वानाच्वंगु नेपालभाषायात थकया वनेया नितिं थःगु जीवनकालय् न्ह्याका वनागु लुमन्तियात कःघाना रोचकरूपं साहित्यिक पारां सफू तयार याना पिथना वन धाःसा नेपालभाषायात जीवन्तता बियातय्त तःधंगु तिवः जूवनिगु खनेदु । उकिं थौंया इलय् उमेर वनेधुंकूपिं नेवाःतसें थुखेपाखें पलाः न्ह्याका वनेगु धैगु थःगु भाषाप्रति माया मतिना क्यना आदर व सत्कार याना वनेगु नं खः । थौं नेपालभाषाया अवस्था दयनीय जुयाच्वन धाःसा भीपिं हाला नुगः मछिंका वयाच्वना । भीसं थःगु हे जीवनी कःघानातःगु यात्रा विवरण वा लुमन्तिया क्षण च्वना पिथना वन धाःसा भी लिपाया पुस्तापिन्सं ब्वना थःगु पुर्वजपिनिगु वारे सीका काय्‌त तःधंगु ब्होता चूलाना वनाच्वनी ।

उकिं थौंया अबस्थाय् नेपालभाषाया स्थिति कुहां वनाच्वन धाःसा चिन्ता काय्‌गु सिवें नं थःपिन्सं मयासें मगाना वनाच्वंगु पक्षयात बांलाक बिचाः याना कुतः यायगु पाखें भीगु ध्यान वंका पलाः न्ह्याका वन धाःसा नेपालभाषाया प्रगति हे जुयावनिगु खँय् छु दुविधा मदु । थः सन्ततिपिन्सं थःगु खँयात नेपालभाषा बांलक हे ब्वनेगु ज्या जपुया वनाच्वनी । नाप नापं पतक पतक ब्वनेगु कथंया लकस नं चूलाकेगु ज्या यानावनेमाःगु दु । सम्भवयात न्ह्याबलें सम्भव याना वनेगु कथंया रणनीति ज्वनाः न्ह्याका वनेगु हे मनुखं मयासें मगागु चर्या याना वनेगु नं खः ।

थौं समाज सुधारकया रूपय् तकं दुम्ह न्यत तुलाधरतय्‌गु वनेमा कवःया आनन्द सिद्धि तुलाधरं थःगु जीवनकालय् न्हापा न्ह्याकावंगु लुमिन्तयात कःघाना सफू तयार याना पिथनेगु ज्या यानादीगु छगू नं प्रेरणाया स्रोत जुया थौं भीगु न्ह्योने दं वःगु दु । उकिं थुकथं हे वय्‌कःया पलाःयात बः कयाः अवलम्वन याना वनेगु ज्या नेवाःतसें न्ह्याकावन धाःसा नेवाः सरोकारया पुलां पुलांगु आपालं खँत लिपा लिपा थ्यंक तकं चीरस्थायी जुया ल्यना च्वनिगु जूगु दु । थुकिं याना हे नेवाःतय्‌गु अस्तित्व तकं युग युग तक ल्याना नेवाः जुयागु गर्व तकं याय्‌गु आधार चूलानाच्वनी । लुमन्ति विवरण स्वय् बलय् साधरण थें च्वसां तवि नं थुकिया थःगु हे विस्कंकथंया महत्व समुदायलय् दयावयाच्वंगु दु ।

भीसं भीगु कर्तब्ययात बांलाक बोध याय्‌गु ज्या भी पाखें जुयावना च्वना धाःसा भीसं नेपालभाषाया विषयलय् दुःख तायका च्वनेमाःगु अबस्था मदु । थौंया स्थितिइ समाजयात दुवाला स्वयावन धाःसा खाली खँय् जक थुकथं जुयावना च्वनेमाःगु मजुयाच्वन धाःसा धाय्‌गु ज्या जक जुयावयाच्वंगु दु । थ्व थ्व ज्या यानावने धकाः दकले न्हापां थःगु पाखें निसें हे शुरू याना वनेगु प्रवृतिया विकास यानावनेमाःगु दु । थुकथं ज्या दुग्यक जुया मच्वंगु हे दकले तःधंगु अभिषाप जुया भीगु न्ह्योने दं वयाच्वंगु दु । खँ जक अप्पो न्यायकां समाज सुधार व भाषाया संरक्षण जुवनाच्वनी मखु धैगु हेक्का भी सकसिकें दयाच्वनेमाःगु दु ।

श्री कंग अजिमा द्यःया बारे छुं खँ

नेपाः देय्‌या म्हसीका थनया थीथी जाति, भाषाः, धर्म, संस्कृति लगायतं वियावयाच्वंगु दु खः । भीसं थ्व हे भीगु थीथी जाति, भाषा, धर्म व संस्कृति हलिमय् न्ह्यब्वय्‌त ल्वःगु थुकिया अजूचायापूगु पक्ष खः । अभ्र धाय्‌गु खःसा थुकिया विशेषता खः । थुकिं नेपाःया नेपाःगाःया नेवा जातिं नाला वयाच्वंगु धर्म, संस्कृति भाषा व जीवनशैली तःधंगु थाय् कया वयाच्वंगु दु, समाजय तःधंगु मू नं दयावयाच्वंगु दु । खय्‌तला थौंया भीगु जीवनशैलीयात स्वया वन धाःसा हिलावं वःगु ई, परिस्थितिं याना थुकि तःधंगु ह्यूपाः नं वयाच्वंगु मदुगु धाःसा मखु । अथे जुया थुकिया संरक्षण याना लिपाया पुस्तायात ल्यंका थकेगु भीगु नितिं तःधंगु हाथ्या जुया थौं भीगु न्ह्योने नं दं वयाच्वंगु दु । थ्व हाथ्यायात भी सकलें जाना फुफुपिन्सं फुफुकथं न्ह्याचिला ज्यंकाः वनेमाःगु खँ भीसं बांलाक्क वाःचाय्‌धुंकूगु दु । नाप नापं वाःचाय्‌का वयाच्वंगु नं अवस्था भीसं खना वयाच्वनागु दु । यदि भीसं बांलाक वाःचाय्‌का सहकार्य व सहयोगात्मक रुपं थःथःगु थासं भूमिका म्हिता मवन धाःसा भीगु अस्तित्वय् तकं संकट वय्‌फुगु आपालं सम्भावना दु ।

अथे जुया हे यँ देय् परम्परागत स्वीनिगू त्वाःया दथु त्वालय् लाःगु परामपरागत यटखा त्वाःया इष्टदेवी श्री कंग अजिमायात भी सकल नेवाःतय्‌सं अतिकं हनावना तयाः शक्तिया रुपय् नाला वयाच्वनागु दु नाप नापं विष्णुमति सिथय् श्री कंग अजिमा छगू पीठ नं दु । यें देय्‌यात सुरक्षा याना तःपिपिं अष्टमातृका मध्ये श्री कंग अजिमा नं छम्ह खः । कामपा २५ वडास्थित यतखाया कंग अजिमाया द्यःछें अथेहे कामपा १९ वडा विष्णुमति सिथ कंगय् च्वंगु कंग अजिमा देगः नं जीर्ण अवस्थाय् थ्यनाच्वने धुकूगुलिं थुगु निगुलिं थाय्‌या पुनःनिर्माण याय्‌गु ज्या नं क्वचाय् धुंकूगु अवस्था दु । कंग अजिमा द्यःछेंया नितिं जनसहभागिता नं क्वातुक हे जुया थुकिया संरक्षण यायत पुनःनिर्माण जूगु खः ।

ऐतिहाकिता :

कंग अजिमाया इतिहास प्रमाणितया रुपय् थन गथे याना स्थापना जुल धैगु खँ गनं उलातःगु मदु । अथेजुसां भी नेवाःतय्‌गु नेवाः धर्म व्यवस्था रितिथिति कथं भी थः हे सिद्ध जुया द्यः जुया वनेगु वा द्यः याय्‌गु संस्कार संस्कृतिकथं कंग अजिमा नं भी थःहे पूर्खा खः । भी अजि खः । भी अजिमा खः धकाः धाय्‌गु याना वयाच्वंगु दु नाप नापं नाला नं वयाच्वंगु दु । वय्‌कपिनिसं भीत अथवा भीगु समाजयात माःकथं न्ह्याकेत माःगु व्यवस्था याना थकूगुलिं हे भीसं थौं तक नं तसकं हनावना तयाः थः नाला लुमंका थीथी इलय् थीथी पर्वय् पूजा यानाः जात्रा न्ह्याका थःगु म्हसीका ब्वया वयाच्वनागु खः ।

कंग अजिमायात थीथी धर्मावलम्वीपिन्सं थीथीकथं अथवा थःथःकथं कयावयाच्वंगु दु । हिन्दु धर्मावलम्वीपिन्सं चामुन्दा धकाः शक्तिया रुपय् पुजा यानावयाच्वंगु दु । तान्त्रिक विवेचना कथं कंग अजिमा, छन्हु मनूया रुपय् इतुंबाहाःया तान्त्रिक गुरुजुया थाय् जित थ्व थाय् तु कि मतू धकाः चा क्यं बिज्याम्हसित गुरुजुं थ्व साधारण मनू मखु द्यः धकाः म्हसीका सत्यकराल ल्हाकाः छि न्हि छधु जिथाय् बिज्याय् माः धकाः धयातःकथं पाहांचन्हे जात्राया भ्वलय् आमाइ कुन्हु तिनिख्यलय् द्यः नाप लाके स्वयां न्ह्यः इतुंबहाः आगंछें वनाः सगं काःवनेगु यानातःगु खः । थ्व सगं लानाकाःम्हसिया काय्‌मचा दइ धकाः धाय्‌गु नं याना वयाच्वंगु दु ।

कंग अजिमा नं न्हापा न्हापा गंछि प्याखँ पिकाय्‌गु वा हुइकेगु चलन दु धैगु खँ नं बुढापाकापिनिपाखें न्यने दयाच्वंगु खँ खः । यतखा मचाःदेगः क्वसँ प्याखँ हुइकेगु दबू दु । उगु दबू थौं स्वयां स्वंगू प्यंगू दशक न्ह्यःतक भीसं स्वया वयाच्वनागु खः । आः वया थ्व थासय् पीच लँ दय्‌के धुंकूगु अवस्था दु । थ्व सम्वन्धय् न्यनेदुकथं छन्हु अजिमाया प्याखँ हुलाच्वं थासय् छम्ह तान्त्रिक रुपी मनुखं अजिमायात थीथी रुप कयाः हीमि चाय्‌कूगुलिं उम्ह तान्त्रिकया प्वःसः हे कयाः बिज्याना तंचायालि छिमिसं जितः आवंनिसें दँय् छम्ह मनू हे प्वःसः बीमाः धकाः धयाबिज्यागुलिं थ्व सर्त पूवंके मफैगु खँ खलःपिन्सं न्ह्यथंबलय् अथे खःसा जिं छिमित थन दर्शन बिइ फैमखु धकाः धाःसेंलि थ्व प्याखँ दिउगु खः धैगु जन धारणा दयाच्वंगु दु । अले थ्व प्याखँ नाप सम्वन्धित फुक्कं लवःकवःत अन हे दबुलिइ ल्हानाछ्वत । अबलय् निसें आःया २५ वडा यटखास्थित द्यःछेंया मूलुखा मचाय्‌कूगु खः धैगु जनधारणा दयाच्वंगु दु । चाय्‌कल धाःसा नरबलि बिइमाली धैगु खँ धयातःगु दु । मेगु छपु खँ नं न्यनेदुकथं न्हापा न्हापा कंग अजिमा प्याफःयाम्ह खः धैगु जनधारणा दु । अजिमाया फुक्कं ज्या मरु किसानीपिन्सं याइगु जुयाच्वन । उगु बखतया मरु किसानी नायोया काय्‌मचा मदु । छम्ह म्ह्याय् जक दुगु जुयाच्वन । उम्ह म्ह्याय्‌मचाया इहिपा यतखा त्वाःया काय्‌मचा नाप जूगुलिं बुराम्ह अबु अथवा नायो नं अजिमाया न्हियान्हिथंया नित्यकर्मया ज्या याय्‌मफया द्यःनापं म्ह्याय्‌यात क्वसः बियाहःगु खँ नं न्यनेदु । थ्व खँयात पुस्ति याय्‌कथं अजिमाया दच्छियंकं याय्‌माःगु ज्याभ्वलय् मरु किसानीपिं नाप स्वापु दुगु यक्को ज्याभ्वःत याना वयाच्वंगु दनि ।

प्रमाणितया रुपं इतिहासकारपिन्सं न्ह्यथनातःकथं जुजु गुणकामदेवं कान्तिपुर शहर स्थापना याःबलय् यें देश खड्गया आकारय् अष्टमातृकापिं स्थापना याःगु खँ न्ह्यथनातःगु दु । तर थुपिं अष्टमातृकापिं गनं हया स्थापना वा साधना याःगु खः थ्व खँ न्ह्यथना तःगु धाःसा खनेमदु । तर थुपिं मातृकापिनिनाप स्वापुदुपिं थुमित थः इष्टदेवीकथं कयाः जीवन न्ह्याकावयाच्वपिं, थनया नेवाःत गनं पिनेवःपिं मखुसें थनया हे आदिवासी जूगु कारण थ्व मातृकापिं न्हापा हे दुगु थासं थासं हे जक कान्तिपुर शहर स्थापना याःगु वा विस्तार याःगु जुइमा धकाः सःस्यूपिन्सं थाय्‌गु याना वयाच्वंगु दु ।

थ्व फुक्क खँत न्यनावया कनावया च्वंकथं कंग अजिमाया ऐतिहासिक खँत जुयाच्वंगु दु । कंग अजिमाया सम्वन्धय् दुग्यंक अध्ययन अनुसन्धान याना सत्यकथ्य पिकया प्रमाणितया रुपय् भीगु इतिहास मालेगु ज्या याय् धाःसा अभ्रं ल्यं दयाच्वंगु दु । अथे जूगुलिं भीसं भीगु परम्परा ल्यंका तय्‌त फुफुपिन्सं फुफुकथं फुफुथासं ग्वहालि याना सम्पदा संरक्षणया ज्याय् योगदान याय्‌माःगु अवस्था थौं भीगु न्ह्योने दं वयाच्वंगु दु । थ्व धैगु हे भीगु कर्तव्य नं खः । नाप नापं भी परम्परागत यतखा त्वाःया काय्‌मचा जूगु हुनिं भीगु ब्वहलय् अप्पो जिम्मेवारी नं वयाच्वंगु दु ।

यतखाया कंग अजिमाया महत्व

थीथी थासय् विराजमान जुया बिज्यानाच्वंपिं अजिमा भीगु आस्था खः । भीगु जीवनशैलीया नं परम्परा खः । अभ्र धाय्‌गु खःसा भीगु म्हसीका तकं जुया वयाच्वंगु दु । थुकिया भीगु जीवनय्, समाजय् नापं देशय् नं तःधंगु महत्व दयावयाच्वंगु दु । भीगु जीवनय् छुं संकट वल वा छुं तःधंगु ज्या याय्‌माल धाःसा भीसं न्हापालाक्क अजिमायात लुमंका थःगु नुगःखँ कना ग्वहालि फ्वनेगु याना वयाच्वनागु दु । थ्व थ्व भीगु सामाजिक जनजीवनय् चीधंगु महत्वया खँ मखु । अथेहे नेवाः जनजीवनया थीथी पक्ष, शिक्षा, स्वास्थ्य, सामाजिक दायित्व, सद्भाव, सुरक्षा सम्वन्धय् परम्परांनिसें हे अजिमा नाप स्वाना माःमाःगु व्यवस्था यानातःगु दु । महर्जनपिनि वःला छोय्‌गु, बाजं स्यनेगु,वलःखी पुलेगु, थीथी द्यःपिनिथाय् लय्‌सिवा न्यायकः वनेगु, बसं वनेगु, थीथी जात्रापर्व हनेगु, पुजापाठ याय्‌गु, आदि ज्याभ्वःत याना जीवन न्ह्याकेगु यानातःगु व्यवस्थां थुकिया महत्व क्यना वयाच्वंगु दु । अथेजुया थ्व महत्वयात थुइका हिलावं वयाच्वंगु

ई परिस्थिति नाप ल्वय्‌क जलाःखला त्वाः, समुदायनाप नं उलि हे सम्वन्ध दय्‌का तकं वयाच्वंगु दु । थुकिं याना समाजय् सद्भाव कायम जुयाच्वंगु दु । नाप नापं नेवाःतसें सदभाव कायम यायगु ज्याय् थःथःगु थासं अहम भूमिका म्हिता तकं वयाच्वंगु दु ।

किलाघः, वतु, तेबाहा, मरु किसानी, साय्‌मि, गुभाजु, उदाय्, द्यःला लगायत नेवाःतय्‌गु थीथी जातिपिन्सं नं अजिमायात खनेदय्‌क मदय्‌कं (भौतिक व अभौतिक) ग्वहालिकथं गुथि स्वनातःगुलिं नं अजिमाया महत्व अभ्र च्वन्ह्याः धैगु प्रमाणित जुया वयाच्वंगु दु । थुकथंया गुथिया परम्परां याना हे थौं भी नेवाःत द्यःख जात्रा याना वा गुथि न्यायका छथासं च्वनेगु ज्या जुया वयाच्वंगु दु । सदभाव ब्वलंका वयाच्वंगु दु । थःगु समुदायया दथुइ वा मेगु समुदायया दुथुइ तकं समाजय् सदभाव कायम यानातय्‌त गुथि गानां भीत ग्वहालि जुयाच्वंगु दु ।

- सुगत रत्न सिन्दुराकार

विश्वन्यक थ्यनाच्वंगु कोरोना भाइरस

थौंकन्हय् विश्वन्यंक हे कोरोना भाइरसं तहल्का मचे यानाच्वंगु अवस्थाय् उदाय्‌त नं थुगु भाइरसपाखें बचे जुइत थीथीकथं पलाः न्ह्याका सचेत जुया च्वनेमाःगु अवस्था दु । सन् २०१९ या डिसेम्बरय् कोरोना भाइरसया संक्रमण जूपिं बिरामी चीनया उहानय् न्हापा लाक्क खनेदुगु खः । अनंलिपा तीव्ररुपं हे थुगु संक्रमण फैलय् जुया थौं तःधंगु महामारीया रुपय् विश्वन्यंक हे जुयाच्वंगु दु । थुगु कोरोना भाइरसपाखें थौंकन्हय् सच्छिगुलिं मल्याकया देशय् फैले जुयावने धुंकूगु अवस्था दु । थुगु ल्वय् अमेरिका लगायत जापान, थाइल्यान्ड र दक्षिण कोरिया आदि देशया नागरिकपिन्त संक्रमित जुयाच्वंगु दु नापनापं फैले जुयावनेगु क्रम नं न्ह्याना हे च्वंगु अवस्था दु ।

कोरोना भाइरसया जोखिम नेपाल नं जुयाच्वंगु दु नापनापं थन नं छुंछुं व्यक्तिपिंके रोगं ज्वनेधुंकूगु अवस्था सार्वजनिक जुयाच्वंगु दु । नेपालय् कोरोना भाइरसया संक्रमणया जेखिम अप्पोया वयाच्वंगुलिं सरकारं सर्तकता अप्पोयका हय्‌गु ज्या नं यानाहःगु दु । श्वासप्रश्वासया माध्यमं सरे जुइगु कोरोना भाइरसया संक्रमण नेपालय् हाल तक म्हो मनू तय्‌के खनेदुगु धैगु खँ पिहां वयाच्वंगु दु । नोवेल कोरोना भाइरसया संक्रमण थीथी देशय् फैले जुइगु क्रम न्ह्याःगुलिं थुकिया विषयलय् चासो व चिन्ता नं अप्पोया वयाच्वंगु दु । थुगु विषयय् नेपाःया स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय व चिकित्सकपिन्त आपालं मात्राय् थुकया बारे न्यनेकने याना वयाच्वंगु दुसा सम्वन्धित निकायपाखें जनताया जिज्ञासाया लिसः न. विइगु ज्या जुयाच्वंगु दु ।

नोवेल कोरोना भाइरस धैगु छु खः धैगु न्ह्यसःया लिसलय् थ्व न्हूगु प्रजातिया भाइरस खः । गुगु मानव जातिइ न्हापा पहिचान जूगु अवस्था मदुगु खः । थुगु भाइरसं मनू व पशुयात संक्रमण याय्‌गु याइगु खः । थुगु भाइरसं सामान्य सेखं चाय्‌गु निसें कयाः गम्भीर प्रकारया तीव्र श्वासप्रस्वास सिभियर एक्युट रेस्पिरेटरी सिन्ड्रोम (सार्स) तक याकेगु याय्‌फु धैगु स्वास्थ्य सेवा विभागं लिसः व्यूगु दु ।थुकथं हे छु मनूखय् जनावरपाखें नोवेल कोरोना भाइसर संक्रमित जुइ फुला ?धैगुलिइ नोवेल कोरोना भाइरस जनावरपाखें मनूखय् संक्रमित जूगु छुं नं वैज्ञानिक आधार थौं तक मदुनि धैगु धारणा पितविइगु याःगु दु । अथेहे छु नोवेल कोरोना भाइरस व सार्स छगू हे खःला ? धैगु जिज्ञासा नं पिदना वयाचवंगु दु । थुकियात कयाः स्वास्थ्य विभागं

सन् २००३ सालय् खनेदुगु सार्स व नोवेल कोरोना भाइरस छगू हे प्रजातिया भाइरस खः । निगुलिं भाइरसं बिरामीयात गम्भिर दय्‌केफुगु अवस्था दु ।

छु थ्व छम्ह व्यक्तिपाखें मेम्ह व्यक्तिइ सरे जुइला धैगु नं न्ह्यसः दनाच्वंगु दु । थ्व खँय् निश्चित रुपं धाय् फयाच्वंगु अवस्था मदु । छगू हे परिवारया सदस्यपिनि बिरामी जूगु लुइकुगुलिं मानव-मानव दथूइ सिमित तवरं सरे जुइगु सम्भावना दुगु अनुमान यानातःवगु दु । तर मनू मनू दथुइ सहजं हे सरे जुइ धैगु पुष्टि जूगु मदुनि धैगु विभागया धारणा दु ।

थुगु भाइरसया संक्रमणं गथे याना बचे जुइगु धैगु नं महत्वपूर्ण खँ जुया जनमानसय् दं वयाच्वंगु दु । गुगु खँय् सामान्यतया थुगु भाइरस संक्रमण गथे याना जुइ धकाः धैगु बारे एकिन जानकारी मदु । तथापि सेखँ चाय्‌गु, मुसु वय्‌गु तथा श्वासप्रस्वासया बिरामीया न्ह्योने मवनेगु तथा ल्हाःया सरसफाइ नियमित रुपं याय्‌गु ज्या यात धाःसा संक्रमणया सम्भावना म्हो जुइ धैगु धारणा दु । अथेहे नोवेल कोरोना भाइरसया मू लक्षणपाखें बिचाः याय् बलय्

ज्वरो वइगु, श्वासप्रस्वासय् अत्याधिक समस्या खने दइगु, सेखँ चाइगु, छ्युँ तथा म्ह स्याइगु लक्षण खने दयाच्वनेफु । कोरोना भाइसर प्रभावित क्षेत्र तथा देशपाखें वइम्ह व्यक्तियात निवाःया दुने सेखं चाःसा तुरुन्त चिकित्सकया सम्पर्कय् वनेमाः धकाः धयातःगु दु ।

नोवेल कोरोना भाइरसपाखें थः संकमित मजुयकेत छु छु याय्‌मा धैगु पाखे बिया याना वन धाःसा

नियमित रुपय् साब्वं लखं ल्हाः सिलेगु, मुसु तय्‌बलय् व हाच्छ्यु याय् बलय् न्हाय् व म्हुतु त्वःपुइगु । जंगली तथा घरेलु पशुपन्छीपिं नाप असुरक्षित सम्पर्कपाखें तापाक्क च्वनेगु, पशुजन्य मासु/अन्डा बांलाक दय्‌का बुगु जक नय्‌गु याय्‌माःगु अवस्था दु । कोरोना भाइरसया लागि उपचार छु दु धैगु पाखे बिचाः याना स्वयावन धाःसा नोवेल कोरोना भाइरसया कारणं जुइगु रोगया नितिं छुं खास उपचार मदु । यद्यपि थ्व भाइरसं हःगु आपालं लक्षणतय्‌गु धाःसा उपचार याय्‌फूगु अवस्था दु । उकिं बिरामीया उपचार लक्षणया आधारय् याय् फइगु जूगु दु । उकिं कोरोना भाइरसपाखें बचे जुयाच्वनेगु हे दकले तःधंगु सचेत ज्या खः । यदि लक्ष्यण खनेदत धाःसा नं याकनं चिकित्सकया थाय् वना माःमाःकथंया उपचार तत्काल हे याय्‌गु ज्या न्ह्याकेमाः ।

- सुगत रत्न सिन्दुराकार

श्री कंकेश्वरी दाफा बाजं खलः व बाजं

– शेष नारायण डंगोल

थ्व दाफा बाजं धैगु गज्यागु बाजं खः । गज्यागु बाजंयात दाफा बाजं धाई । थ्व बाजं सु जातितय्सं थाई । थ्व दाफा बाजं गबलें, छु ईलय् थाई । थ्व खँयात कयाः थन छत्वाचा न्ह्योथने त्यनागु दु ।

थ्व दाफा बाजंया सुरुवात गबलेनिसें न्ह्याका वयाच्वंगु धैगु खँयात थौं तकं थथ्यहे खः धकाः धाय् मफूनि । पुलां पुलांगु धापू वा इतिहासया खँकथं थ्व दाफा बाजं आदिकालनिसें देवी देवतातय् नाप स्वापु दु धैगु खँत नं खनेदु । छाय्धाःसा थ्व दाफा बाजं थायेगु भाषा, बोली, लय्, देवी देवतातय्गु भाषा बोली खः धाःसां छुं पाई मखु । छाय्धाःसा थ्व दाफा थायेत काइगु बोली भाषा थौंकन्हय्या आधुनिक संगीत नाप छुं नं स्वापु मदु ।

दकलय् न्हापां थ्व दाफा बाजंया सुरुवात श्री देवादीदेव महाद्यःनं याःगु खः धैगु आपालं धापूत दु । छाय्धाःसा थ्व दाफा बाजं थानाः भजन सुरुवात यायेत दकलय् न्हापां महाद्यः (निस्त्येनाथयात न्ह्योब्वया सर्वप्रथम) निस्त्येनाथया नां कयाः भजन न्ह्याकेगु याई । गथेकि दकलय् न्हापां निस्त्येनाथयागु ग्वारा मे हालेगु याई । गथेकि राग प्रथम जती ग्वारा मे हालेगु याई गथेकि -

हाँ दे जय जय निस्त्येनाथ महेश्वर अति नं सुन्दर अवतार ।
हाँ दे वछिम्ह कपुरीउन बछि सछि दरसन ॥
हाँ दे नंदी भिंदी प्रभु खना हरषन सहित नं प्याखँ नं रसन बिज्यात

थ्व दाफा मेनं (गानाले) प्रस्त जू वंकि दाफा भजन द्योतय् नाप स्वापू दुगु खः । दाफा बाजंया सृष्टि महाद्यः खः धैगु धापू दु ।

खास यानाः थ्व दाफा बाजं द्यः देवीतय् नाप सम्बन्ध दुगुलिं थ्व दाफा थानाः (भजन) मे हालीगु द्यः देवीतय्गु प्रार्थना यायेगु याई । थ्व बाहेक सुं नं व्यक्ति वा विज्ञतय्गु नां कयाः हालेगु याइ मखु । थ्व दाफा बाजं थाना मे हालेगुलिइ (भजन यायेगु दछि तकया दुने भिंनिगू (१२ महिना) लाया थीथीकथं थीथी लय् तयाः दाफा बाजं थायेगु जुई । गथेकि मोहनीया ईलय् मोहनी लय् तयाः दाफा बाजं थायेगु याई । पाहाँचःऱ्हेया ईलय् पाहाँचःऱ्हे लय् तयाः बाजं थायेगु याई । अथे हे बसन्त ऋतु बलय् बसन्तया लय् तयाः बाजं थायेगु याई । थुकथं भिंनिगू लाया भिंनिगू हे लय् तयाः दाफा बाजं थायेगु याई । थ्व जुल दाफा बाजं थायेगु चलन खः । थ्व दाफा बाजं थायेत अनेक परिकारया ताल, लय्त दु । गथेकि

१) राग प्रथम जती अस्त्र - नासः द्यःया मे हालेगु
२) राग प्रथम जती ग्वारा - नासः द्यःया मे हालेगु
३) राज राज विजे ताल जती - नासः द्यःया मे हालेगु
४) राग ब्याँचुली ताल लंता - नासः द्यःया मे हालेगु
५) राग मंगल ताल लंता - नासः द्यःया मे हालेगु

थ्व दाफा बाजंनय् ताल व लय् बाहेक ताल व लय्यात पूवंकेत तिबः बिइपिं नं दु । गथेकि -

१) तग्वः खिं (निपा ल्हातिं थाइगु)
२) चिग्वः खिं (कोंचा खिं) छपा ल्हातिं जक याइगु
३) पचिमा - अनेक चाल कयाः निपा ल्हातिं थाइगु बाजं छखे छुचुं तया, छखे खौ तयातःगु
४) ढोलख
५) नगरा - बागःचागु निगः बाजंनय् निपा ल्हातिं निपु कथिं थाईगु
६) डम्बरु - कातां डबडब
७) दम्फु - चकं बाजा देपा ल्हातिं घयपुना । जवः ल्हातिं थाइगु
८) ताः - तिं छु याइम व तें तें छु थाईम्ह
९) बभू - तिं छु याइम व तें तें छु थाईम्ह
१०) प्वंगा - सिजःयागु ताल व राग गौ काय्बले थाईगु
११) बय् - म्हुतुं अनेक लय् (स्वर) तयाः पुईगु बाजा

थ्व कंकेश्वरी दाफा बाजं थायेगु गबलेंनिसें चलय् याना वयाच्वंगु व दकलय् न्हापां सुनां चलय् यानाहःगु धैगु खँ थौ तक तथ्य रुपं लुइके मफुनि । थ्व कंकेश्वरी दाफा बाजं श्री कंकेश्वरी महामाया (चामुन्दा देवी) नाप स्वापू दयेका कंगद्यः नाप जात्राय् चाहुलेगु खँयात थौं तक नं छुं धापू मदु । थ्व कंकेश्वरी दाफा बाजं पाहाँचःऱ्हे बलय् कंगद्यःया जात्रा याई वा जुइ बलय् कंकेश्वरी दाफा बाजं थाना द्यः गनगन बिज्यात वा यंकल अनअन थ्व दाफा बाजं थानाः ल्यूल्यू वनेगु थौंतक दयाच्वंगु दु । पाहाँचःऱ्हे, औंशी, पारु थ्व स्वन्हु दिं तक दाफा बाजं थाना द्यःया नापनापं वनेगु याना वयाच्वंगु दु । श्री कंकेश्वरी माहामाई (कंग अजिमा) पारुया दिंसं न्हि जात्रा कुनु न्हिछि कंग अजिमा भ्री थ्व यें देया ६३ त्वाःया थाय् थासय् वा त्वाःत्वाःपतिकं चाहिलेगु याई । गथेकि -

द्यःनाप चाहु वनेगु त्वाः व थाय्- दकलय् न्हापां थःगु यटखा त्वाः - कोटः त्वाः, बसंतपु, भ्रोछेँ, ग्वाछेमुगःगल्ली, मरुध्वाखा, चसान त्वाः, ध्वाखा त्वाः, दमाई त्वाः, केबछेँ त्वाः, सुन्तागाँ त्वाः, पाछै गल्ली, न्यतत्वाः, किलाघः त्वाः, टेंघः त्वाः, छत्रपाटी, थँहिति त्वाः, ज्याथा त्वाः, त्यौड त्वाः, नाय् त्वाः, कुनाय् त्वाः, भोताहिति, असं अजिमा (अन्नपूर्ण) न्ह्योने तेबहाः, द्यःखः व वटु द्यःखः नाप श्री कंगअजिमा नाप लाय्गु यानाः अनं लिपा श्री कंग अजिमा वंघः (इन्द्रचोक) पाखे स्वया वई । अले गुच्चा त्वाः, खिचापुखू, पुखुद्यां, ओमबाः, लगं त्वाः, नाय् त्वाः, इनाखा त्वाः, ब्रम्ह त्वाः, वंदे त्वाः, ह्यूमत, न्हूघः, कोहिति, भिन्द्यो त्वाः, मरु त्वाः, यटखा त्वाः लाका थःगु छेँसं द्वाहां बिज्याना न्हि जात्रा क्वचाई । थुलि थाय् थासय् द्यःया ल्यूल्यू दाफा बाजं थानाः चाहुला जात्रा क्वचाई ।

थथे जात्रा जुइबलय् दाफा बाजं थानाः द्यःनाप नाप चाहुवनेगु ज्याभ्र्वलय् न्यागू पुस्ता थ्यन । स्यूताकथं दकलय् न्हापायाम्ह

१) गुरु- भाजुमा स्यें डंगोल
कजी- भाई डंगोल
हामु- हर्ष नारां महर्जन
२) गुरु भाई डंगोल
कजि - सानु भाई महर्जन
हामु - हर्षनारां महर्जन
३) गुरु भैरव डंगोल
कजि - भैरव डंगोल
हामु - हर्षनारां महर्जन
४) गुरु हाकु डंगोल (२०६२ सालनिसे))
कजि- जुजुकाजी डंगोल
हामु - देवनारां महर्जन

गुरु हाकु डंगोलयात ग्वाहाली याईपिं मचा गुरुपिं कजि जुजुकाजी डंगोलया काय्पिं प्रज्वल डंगोल, प्रदीप डंगोल व रिकेश महर्जन खः । थ्व स्वम्ह मचा गुरुया रुपय् आःयापिं न्हूपुस्तायापिं मचातय्त खिं बाजं, बाँसुरी पुइगु स्यनाच्वनेगु नं याःगु दु ।

साभार : खलःया स्मारिका पाखें

दाफा संस्कृति छगू चिन्तन

सामाजिक जनजीवनय् संस्कृतिया महत्व गुलि दु धकाः धयां साध्य मदु । थुकथं धयां साध्य मदुगु हुनिं याना हे नेवाःतसें संस्कृतियात प्राथमिकता बियाः जीवन तकं समर्पित याना वनाच्वंगु खः व याना वयाच्वंगु दु । संस्कृतिं भ्रीत छु दत धैगु सवाल छगू नं भ्रीगु न्ह्योने दँ वयाच्वंगु मदुगु मखु । खास याना संस्कृतिया खँल्हाय्बलय् थुकिं सामाजिक जनजीवनयात हे तिवः बिइगु खः । गुगु समुदायलय् सामाजिक जनजीवन बांलाक न्ह्यानाच्वनी । सकलें सुखिपूर्वक म्वानाच्वनी वहे संस्कृतिया छगू बांलागु लिच्वः खः । संस्कृतिं थःगु म्हसीकायात च्वन्ह्याकेगु ज्याया नापं थःत नं आत्मा सम्मानकथं म्वायेमाः धकाः स्यनाच्वनी । उकिं संस्कृतियात बांलाक कःघानाच्वंपिं मनूत सामाजिक दायराय् च्वनेगु याइसा संस्कृति कःमघानाच्वंपिं मनूतय्गु जीवनशैली हे गाक्कं पानाच्वंगु नं भ्रीसं खनाच्वना । उकिं संस्कृतियात जीवन न्ह्याकेगु कलाकथं नं कायेमाःगु खनेदु ।

मनूया मनय् अनेककथंया भावत दना वयेगु याः । सकारात्मक भावं जक भ्रीत बांलागु लँपुइ न्ह्योने न्ह्योज्याका च्वनिगुलिं सकारात्मक भावत सिर्जना जुइगु लँपुइ भ्री न्ह्यायेमाःगु पक्का हे खः । बांलागु संस्कार, संस्कृतिं हे जक भ्रीत बांलागु लँपुइ न्ह्योज्याका च्वनेगु ज्या याइगुलिं नं भ्रीसं संस्कृतिया बः कयाः थःगु जीवनयात सुथां लाकेगु ज्या यायेमाः धैगु खँय् सुयागुं निगू मत दइमखु ।

नेवाःतसें थःत गौरव यायेगु आधारत मध्ये सांस्कृतिक धरोहर नं छता खः । नेवाःतसें न्ह्याका वयाच्वंगु सांस्कृतिक धरोहर सलंसः दँ न्ह्योयागु खः । उकिं भ्रीत भ्रीगु संस्कृतियात विश्वया न्ह्योने तकं ब्वयेगु आधार चुलानाच्वंगु दु । भ्रीके थौंतक ल्यनाच्वंगुलिं हे भ्रीसं विश्वया न्ह्योने थीथी माध्यमं ब्वय् फयाच्वंगु नं खः । थुकथं स्वयेबलय् विश्वया हे प्रतिस्थित देय्कथं नं भ्रीगु देय्यात कायेमाःगु खनेदु नापं कयावयाच्वंगु नं दु । उकिं भ्री म्वानाया सार्थकता धैगु भ्रीसं छुंकथंया योगदान याना च्वनागु कथं नं खः । भ्री गबलें नं शून्यताय् लानाच्वंगु मदु । छखे भ्रीसं भ्रीगु सांस्कृतिक ख्यलं भ्रीगु जनजीवनयात सुथां लाकेत तिबः बियाः वयाच्वंगु दुसा मेखे भ्रीगु गौरवशालीकथं म्वायेत सांस्कृतिकं भ्रीत तिबः बियाच्वंगु खंकेफु । थन दाफा संस्कृतिया विषयलय् चर्चा परिचर्चा यायेगु कुतः यानाच्वना । येँया परम्परागत ६३ त्वालय् मध्ये यक्को धयाथें त्वालय् दाफा बाजं नियमित संचालन जुया वयाच्वंगु खनेदु ।

दाफा बाजंयात नियमित रुपं हे संचालन याना च्वनेमाः धकाः नं दाफा गुरु, म्ये गुरु लगायतपिन्सं अथक रुपं हे कुतः याना वयाच्वंगु दु । थःगु त्वाःया गौरवयात थकया तयेमाः धैगु सोचं हे दाफा संस्कृतियात जीवन्त तया वयाच्वंगु नं खनेदु । त्वाःया गौरव हे थःगु गौरव खः । त्वाःया धरोहर हे थःगु जीवनया तकं अभिन्न अंग खः धैकथंया सोच तयाः नं थुकिइ न्ह्योचिलाच्वंपिं यक्को दु । थ्वहे हुनिं याना थौं तकं नं दाफा बाजं थीथी त्वालय् जीवन्त जुया वयाच्वंगु खः । दाफा संस्कृतिया पक्षय् स्वयावन धाःसा बुढापाकापिं हे अप्पो खने दयाच्वंगु दुसां नं थौंकन्हय् बुलुहुँ युवा पुस्तापिन्सं नं थःगु पलाः न्ह्याका थुकिइ सक्रियता क्यना वयाच्वंगु दु । खास याना दाफा बाजं ज्यापु समुदायलय् अप्पो खनेदु । अनं लिपा साय्मि समुदाययागु खनेदु । दाफा बाजं येँय् धाःसा उदाय्तय्गु जक खनेदु । अभ्र बांलाक दुवाला स्वयावन धाःसा मेमेगु थीथी समुदायया नं दयेफु । थुगु बाजं नं नेवाः समाजयात गाक्कं प्रभाव लाका वयाच्वंगु दु । नापं नेवाः समुदाययात संगठित यायेत नं

थुकिं तिबः ब्यूगु खनेदु । थुगु दाफा बाजं येँ, यल, ख्वप, मकवानपुर, काभ्रे, भोजपुर, दोलखा लगायत थासय् दुगु खँ न्यनेदु । समूहगत रुपं तसकं हे तालय् थायेमाःगु थुगु दाफा थीथी द्यःपिनिगु आराधना याना थाइगु खः । दाफा थाःपिन्सं सकतांकथंया म्येया बोलयात कण्ठ याना तयेफूगु थ्व छगू तःधंगु विशेषता खः । नापं करीव छघौ, छघौत्या तक हे निरन्तर रुपं फेतुना थाना च्वनेगु शक्ति दाफा खलःयाके दुगु छगू नं विशेषता हे धायेमाः । थुकथं बिस्कंकथंया संस्कृतिया रुपय् हे दाफायात कायेगु यानातःगु दु । तर दाफा भजन वा दाफायाबारे धाःसा गुलि ब्यापकता कायेमाःगु खः थ्व धाःसा थौंतक नं जुयाच्वंगु मदु । छघौ, छघौत्या मछि दाफा थाये धुंकाः थ्व दाफाया अर्थ भाव व विशेषता गुकथं खः धैगुबारे धाःसा व्याख्या, विश्लेषण याना सार्वजनिक यायेगु ज्या मजुयाच्वंगुलिं हे दाफाया बारे क्वातुक धाये मफयाच्वंगु अवस्था दनि । नापं थुकिया विशेषतायात खंका काये मफयाच्वंगु दु ।

नेवाःतय्गु जीवनशैली गुलि च्वन्ह्याः धकाः भ्रीगु सांस्कृतिक पक्षं क्यनाच्वंगु दु । उकिं भ्रीगु सांस्कृतिक पक्षया हरेक सवालय् भ्रीसं व्याख्या विश्लेषण तकं याना विश्वया न्ह्योने नेवाःत सभ्यताया रुपय् गुलि तःमि धकाः नं क्यनेमाःगु दु । स्थानीय थासय् सीमित जुया वयाच्वंगु भ्रीगु दाफा संस्कृतियात विश्वन्यंकं हे प्रचार प्रसार यायेफत धाःसा जक भ्रीगु नं ख्याति विश्वन्यंकं दयाच्वनी । उकिं थौंया इलय् संस्कृति जक कःघानाच्वनां मगायेधुंकल । भ्रीगु संस्कृतिइ दुने दयाच्वंगु थीथी पक्षयात सकारात्मक रुपय् धाले याना विश्वयात हे छगू मार्गदर्शनया रुपय् नं भ्रीसं क्यना वनेफत धाःसा जक भ्री विश्वया न्ह्योने नं गुरु जुयागु सावित जुइ । भ्रीके आधारत यक्कों दयां नं भ्रीसं भ्रीगु परम्परागत आधारयात बांलाक उपलब्धिमूलक रुपं छ्यले मसयाच्वंगु हे दु । उकिं दाफा गुरु, कजि हामु हनेज्या क्वचाय्धुंकूगु थौंया सन्दर्भय् आः बौद्धिक रुपं नं बिचाः विमर्श याना न्ह्याःवनेगु ई भ्रीगु न्ह्योने दँ वयाच्वंगु दु । उकिं यथार्थवादया ख्यलय् दयाच्वंगु सयौंकथंया पक्षयात विश्लेषण याना नेपाःया पहिचानयात प्रचार यायेगु धैगु हे नेवाःत विश्वय् गुलि ग्यं धकाः क्यनेगु नं खः । सुभाय्

– सुगत रत्न सिन्दुराकार

असं बाजं गुथिया नासःद्यः पुजा जिगु मिखाय्

असं बाजं गुथिं असं नासःननी विराजमान जुया बिज्याम्ह नासः द्यःयात भावभक्ति तयाः पुजाआजा याना दाफा थानाः फागुन २२ गते विहिवाःया न्हि नासः पुजा याना वाद्यबादनया गुरुयात वन्दना यायगु ज्या याःगु दु । नेवाःतय्सं वाद्यवादन द्यःया रुपय् नासः द्यःयात काय्गु याना वयाच्वंगु हुनिं याना हे वाद्य वादकपिन्सं नासः द्यःयात प्रसन्न यायत थुकथं नासः पुजा याय्गु चलन नेपालय् दयावयाच्वंगु दु । नासः द्यःयात प्रसन्न याय्गु ज्या गुंलाबाजं खलःव दाफा बाजं खलःपिन्सं अनिवार्य रुपं याना वयाच्वंगु धैगु हे नासः द्यः नेपाःया छम्ह थःम्ह मौलिक द्यःया रुपय् तकं काय्गु यानावयाच्वंगु दु ।

असं बाजं गुथिया थुगुसीया थाकुली जुजुरत्न तुलाधरया सक्रियताय् २१ म्ह पालाःपिं सहित जानाः असं बाजं गुथिया नासः पुजा न्यायकेगु याःगु खः । खःला थुगु गुथिपाखै. दँय् दसं हे थुकथं नासः द्यः समक्ष नास पुजा याना वयाच्वंगु खः । नाप नापं थ्व छगू नेवाः संस्कृति व सामाजिक संस्कारया ज्याभ्र्वःया रुपय् तकं स्थापित जूवनाच्वंगु दु । थुकथं गुथिपाखें थुगुसी नासः पुजा क्वचायाकाः असनंनिसें पाला थाकुली जुजुरत्न तुलाधरया छेँ ठमेलय् थ्यंका दाफा थानाः दाफा म्ये हाला वनेगु याःगु धैगु नं थःगु विशेषता न्ह्योब्वय्गु खः । थुकथं नासः द्यः पुजाआजा याना प्रसाद नय्गु प्रचलनकथं नेवाः तसें विषेशरुपं सम्हय् बजि नयगु ज्या याना वयाच्वंगु दु ।

थुगु हे प्रचलनकथं थुगु दँय् असं बाजं गुथिया थकाली जुजु रत्न तुलाधरया छेँय् गुथियारपिं मुना सम्हय् नयगु ज्या उत्सुकता पूर्वक जूगु खः । बाजंयात थातं तयाः तय् फुसा हे जक भ्रीगु संस्कृति व म्हसीकायात साथ वियाच्वनागु सावित जूइगुलिं नं नासः द्यः जागे याय्गु ज्या याना वयाच्वंगु खः । थुगु नासः पुजाया भ्र्वलय् गुथिया गुथियारपिन्त नयाँ बजाःया मल्टी पार्टी भ्यन्युली प्रसाद ग्रहण याकेगु ज्या नं जूगु धैगु गुथिप्रति भावभक्ति तयाः द्यःप्रति आस्था तया च्वनेगु नं खः । थुगु थासय् गुथिया युवा व्यतित्वपिं जमात व पुलांपिं जानाः नृत्यनाथ ग्वाराया दाफा म्ये हाला दाफा थायगु ज्या नं करीव वाघौलिं मल्याक जूगु खः । थुकथं थुगु थासय् सकल गुथियारपिन्त थःगु दाफा बाजंया अवस्था थौंया स्थितिइ थुकथं जुयाच्वंगु दु वा थौं भ्रीगु दाफा बाजंया क्षमता गुकथं दु धकाः न्ह्योब्वय्गु कथं नं थुगु ज्या जूगु खनेदु । नाप नापं आः थुकियात अभ्र क्वातुक न्ह्याका वनेमाः धकाः आभाष ब्वलंकेगु कथं नं दाफा थाय्गुज्या जूगु तायका वनेफु ।

असं बाजं गुथिं थःगु म्हसीकायात जीवन्तता याना तय्या नितिं गुंलाबलय् लच्छियंक गुंलाबाजं थानाः व कार्तिक बलय् लच्छियंक दाफा बाजं थानाः थःगु जातीयता च्वन्ह्याकेगु ज्या याना वयाच्वंगु दु । नाप नापं असं तुलाधरतयसं सकल उदाय्तयगु गौरवया आधार याना दाफा बाजंयात जीवन्त यानातःगु दु ।

बाजं गुथिया भिंनिम्ह पालापिं मंचय् विराजमान जुया न्ह्याःगु थुगु सभाय् असं बाजं गुथिया छ्याञ्जे मदन दास तुलाधरं लसकुस न्वचु विसें बाजं गुथिया बारे जानकारी बियादीगु खः । थुकथंया जानकारीं नं बाजंया बारे सयका सीका तय्माःगु खँय् गुथियारपिं स्पष्ट जुइफुगु खः । नाप नापं न्हापा न्हापा ८ लाख जक फुजः बिया वयाच्वंगुलिइ थुगुसी १० लाख विइगु ज्या यानागु खँया नं जानकारी गुथिं विइगु याःगु खः । थ्व छगू नं ज्या याइपिन्त वा पालाःपिन्त तःधंगु हौसला व ज्या न्ह्योने न्हयाकेगु आधार जुयाव्यूगु दु । थुकथं हे उगु सभाय् असं बाजं गुथिया दाफा बाजंया कजि प्रज्ञारत्न तुलाधरं दाफा बाजंया बारे थौंकन्हय् बाजं गुथि स्थितिइ थ्यनाच्वंगु दु धैगु बारे कनादीगु खः । नापनापं वय्कलं बाजंयात अभ्र च्वन्ह्याकेत भ्री सकलसिनं थःथःगु थासं अत्मियता क्यना तिवः विइमाःगु खँय् नं बः बियादीगु खः ।

थुकथं हे सभाय् नुगः खँ तय्गु भ्र्वलय् असं तुलाधर खलःया नायो ललितकाजी तुलाधरं छुं ला न्ह्यो तिनि नीस्वना ज्याखँत याना वयाच्वंगु असं तुलाधर खलःया बारे खँ कनादीगु खः । खास याना असंया तुलाधरतय्गु छगू क्वातुगु संगठन दय्का न्ह्याःवनेमाःगु वाःचाय्का हे थुकथंया खलः नीस्वनेगु ज्या याःगु खः । वय्कलं भाजु तुलाधरं थःगु खँ कनेगु भ्र्वलय् असं तुलाधर खलःयात क्वातुक व बल्लाका यंकेया नितिं असंया तुलाधरपिन्सं सक्रियता क्यना थःथःगु थासं महत्वपूर्ण भूमिका म्हितेमाःगु थौंया महत्वपूर्ण विषय जुया दं वयाच्वंगु खँय् नं बः बियादीगु खः । नापं वय्कलं असं तुलाधर खलःयात आर्थिकरुपं बल्लाका वनेया नितिं नं पलाः न्ह्याका वनेमाःगु खँ कनादीगु दुसा वय्कलं कवः थाकुलीपिन्सं कवः प्रतिनिधि ल्यय्बलय् इच्छुकपिन्त ल्ययमाःगु खँय् नं बः बियादीगु खः । खला वय्कःया धारणा तसकं हे ल्वःगु विषय खः । उकिं कवः थाकुलीपिन्स. इलय् हे थगुगु खँय् विशेष ध्यान धाःसा मविसें मगाःगु दु ।

थुकथं हे उगु ज्याभ्र्वलय् असं बाजं खलः ग्वहालि पुचःया नायो तारावीरसिंह तुलाधरं ग्वहालि पुचःया ज्याखँया बारे जानकारी विसें २०७७ सालय् दाफा म्ये स्यनेगु तयारी याना च्वनागुलिं इच्छुकपिन्सं स्वापु तयाः सयकादीगु नं इनाप यानादीगु दु । असं बाजं गुथिया विद्यासागर तुलाधरं न्ह्याकादीगु थुगु सभाय् बाजं गुथिया दिव(गत जुयादीपिं दुजःपिनिगु नामं छगू मिनेट मौन धारण नं यायगु ज्या जूगु खःसा बाजं गुथिया दांभरिं अमिताम्भ तुलाधरं वाद्यवादक अशोक रत्न तुलाधरयात दां ग्वहालि नं बियादीगु खः । थुगु प्रसाद ग्रहणया ज्याभ्र्वःया वःचाधंगु सभाय् पालाः थाकुली जुजु रत्न तुलाधरयापाखें निर्मलरत्न तुलाधरं नासः पुजाय् दुजःपिन्सं क्यनादीगु सक्रियतायात सुभाय् देछायादीगु खः ।

- सुगत रत्न सिन्दुराकार

बज्राचार्यपिनि देय्....

बज्राचार्य संरक्षण गुथिपाखें स्वयम्भू वःचाधंगु सभा याना बज्राचार्य ब्वमिपिन्त सिरपा विइगु ज्याभ्वःवः न्ह्याकेगु नं याःगु खः।

गुथिया मूछ्याञ्जे मुनिन्द्र रत्न बज्राचार्य न्ह्याकाविज्यागु सभाय् सिरपा गुथिया नायो गम्भीर बज्राचार्यजुं ब्वमिपिन्त सिरपा देछायादीगु खःसा गुथिया न्वकु सागरमान बज्राचार्य नं नुगः खँ तयादीगु खः। थुगु ज्याभ्वःवलय्

मुनिन्द्र रत्न बज्राचार्यवजुं च्वयाविज्यागु नेपालका प्रसिद्ध चाडपर्वहरुको संगालो सफू गुथिया नायो भाजु गम्भीर बज्राचार्यजुं उलेज्या याना बिज्यागु खः। रोशनी बज्राचार्यजुया मूपाहांसुइ स्वयम्भू ज्याभ्वःवः जूगु खः।। थुगु देय् आचागु न्यायकेगु भ्वःवलय् स्वयम्भू ज्या क्वचायका भूइख्यलय् गणचक पुजा याय्गु ज्या नं राजगुरुजु मञ्जु श्री रत्न बज्राचार्यजुं याना बिज्यागु खः। थुकथं गणचक पुजा क्वचायका मेगु दँया निति थुगु आचागु न्यायकेत थुगु दँया पलाःपिन्सं सकसिया न्ह्याने पा नं लःल्हाःगु खः।

आनन्दसिद्धि तुलाधरया....

जनजीवन सुधार हे साहित्यया उदेश्य जुइगु खँ नं तयादीगु दु। उकिं गुगु साहित्यय् कल्याणया खँ दइमखु, जनहित जुइ मखु, व साहित्य जुइमखुगु खँ तयादीगु दु।

उगु ज्याभ्वःवलय् मूपाहांया थासं पूर्व १८ वडाया नायो एवं समाजसेवी चन्दानन्द नेवाःजुं थःगु धारणा तयगु भ्वलय् मदुम्ह प्रा. कमल प्रकाश मल्लया छें हे साहित्य सिर्जना याय्गु स्थलया रुपय् जिमिगु निति आधार जूवंगु खँ न्ह्योथसें भाजु तुलाधर नाप मचा बलय् निसें हे हृदयस्पर्श जुइक संगत दुगु खँ कनादिल। नापनापं वयक भाजु तुलाधर वनेमा चुकं मखनय् च्वं भ्गायादी बलय् जिपिं शरिरं तापासां तवि नं मनं धाःसा न्ह्याबलें सत्तिनाच्वंगु तकं भाव विभोरया भावनात न्ह्योथनादीगु खः। नेपालभाषा परिषदया दुजः पुष्परत्न तुलाधरं लसकुस न्वचु बियादीगु उगु ज्याभ्वःवलय् च्वमि भाजु आनन्द सिद्धि तुलाधरं नं थःगु खँ तयादीगु खः। उगु ज्याभ्वःवलय् च्वमि तुलाधरया 'अकुपाइ तिनख्यः' नांया चिनाखं वयकःया म्ह्याय् नापं नेपालभाषा साहित्यकार दिव्या ताम्राकारं न्ह्यंकादीगु खः।

नेपालभाषाया आपालं साहित्यकार व समाज सुधारकपिनिगु उपस्थितिइ न्ह्याःगु थुगु ज्याभ्वःवलय् परिषदया नायो प्रा. सुवर्ण शाक्यं मूपाहां चन्दानन्द नेवाः व मल्ल के सुन्दरयात त्वाःदेवा देछाया मतिनाया चिं नं देछायादीगु खः। नेपालभाषा परिषदपाखें पिथनादीगु थुगु सफुतिइ भाजु तुलाधरया मुक्कं न्यापु संस्मरण, नीप्यपु चिनाखं व नीखुपु बाखं दुथ्याकातःगु दु। भ्गीसं थःगु जीवनकालय् न्ह्याका वनागु आपालं कथंया ज्याखँया लुमन्तियात सफूया रुप बियावन धाःसा सहजरुपं सिर्जना याना वनेफु धैगु खँ वयक भाजु तुलाधरया कुतःयात स्वयावन धाःसा खंकेफु।

सिरपा म्येचाः पितब्वज्या

यें / नेपालभाषा संगीत ख्यलय् विस्कंकथंया संगीत कासाया रुपं न्ह्याना क्वचागु 'बुंदिया भिंतुना' कभर म्ये कासाया उत्कृष्ट ५ कासामिपिनिगु म्ये मुनातःगु नेपालभाषाया म्येचाः सिरपाः मंकाःरुपं पितब्वज्या याय्गु ज्या फागुन २३ गते शुक्रवाः यल दरवार क्षेत्रया नासः चुकय् जूगु खः। म्ये हालामि सुरजवीर बज्राचार्य न्ह्याकादीगु व दर्शनवीर शाक्यं लसकुस न्वचु बियादीगु थुगु ज्याभ्वःवलय् निर्मल रत्न शाक्य, जुगल डंगोल, नरेशवीर शाक्य, जुजुकाजी रंजित लगायतपिन्सं नेपाःया सांगीतिक पक्षयात कःघाना थःथःगु नुगः खँ तयादीगु खः।

आर्टोम्यूज रेकर्डिङ स्टुडियों निर्माण व न्ह्यब्वःगु उगु म्येचाः सिरपालय् संगीतकार जुगल डंगोलं लय् चिनादीगु म्येत दुथ्याकातःगु दु। नेपालभाषा संगीत ख्यलय् कलाकार एवं संचारकर्मि सुरजवीर बज्राचार्यया म्येग्वः व सलय् जुगल डंगोलं संगीत संयोजन यानादीगु बुंदिया भिंतुना म्येया कभर म्ये कासाय् १२१ म्ह कासामिपिन्सं ब्वति कागु खःसा कासा पेजभ्गी बाःछिपौया ग्वसालय् जूगु खः। थुगु ज्याभ्वःवः भिंतुना म्येय् ब्वति कयादीपिं म्ये हालामिपिन्त सुभाय् पौ नं यल १६ वडाया नायो निर्मलरत्न शाक्यं लःल्हाःयगु ज्या जूगु खः।

वंगु फागुन २३ गते पितब्वज्या जूगु 'सिरपाः' म्येचाः दुने सुरजवीर बज्राचार्यया म्येग्वलय् सर्वोत्कृष्ट गायक उत्तम महर्जनया 'मफुत म्वाय् थ्व जीवन...', दर्शनवीर शाक्यया म्येग्वलय् व मुकेश शाक्यया सलय् 'छंगु हे खँ ला खः...', प्रकाश दीप श्रेष्ठया म्येग्वलय् व सुमन मानन्धरया सलय् 'भुतुमाली ब्वःथें...', पूर्णकाजी ज्यापुया म्येग्वलय् व रविन्सन कसाःया सलय् 'बाला बाला चिंगु मिखा...', हरिराम महर्जन थेच्वया म्येग्वलय् व परमेश मल्लया सलय् 'सिरिसिरि बसन्तया फसय्...' म्येत दुथ्याकातःगु दु।

प्यक्वःगु उदाय् फुटसल कप धेंधें बल्ला कासा

यें / उदाय् युवातय् दथुइ कासापाखें नं भाइचारायात वल्लाकेत स्थापित खलःया स्थापित युवा पुचःपाखें फाल्गुन २४ शनिवाः व २५ गते आइतवाःया न्हिया युनाइटेड फुटसल बाफलय् प्यक्वःगु उदाय् फुटसल कप धेंधें बल्ला कासा न्ह्याना क्वचागु दु। उगु फुटसल धेंधें बल्ला कासाय् न्यत तुलाधर समितिया युवा पुचः न्हाप लाःगु दुसा ल्यू स्थापित खलःया युवा पुचः ए लाःगु दु। थुकथं हे स्वंगूगु स्थानय् तवः समाजया युवा पुचः लाःगु दु। कासाय् त्याःपिन्त यें महानगर पालिकाया मेयर विद्यासुन्दर शाक्यजुं प्रमाण पत्र, व शिल्ड ट्रफी लःल्हानादीगु खः।

उगु समापन ज्याभ्वःवलय् मूपाहां भाजु शाक्यजुं उदायतयगु थःगु म्हसीकाया रुपय् दयाच्वंगु भ्गीगु आगं छेँया सम्पदा स्थल दयकेमाःगु अवस्थाय् यें महानगरपालिकां ग्वहालि यानावनेगु खँ नं कनादीगु दु। नापं वयकलं थुकथंया कासां उदायतयगु दथुइ थवंथवय् सदभाव ब्वलना वनिगु तकं धारणा तयादीगु खः। स्थापित खलःया नायो सुवर्णकाजी स्थापितया सभापतित्वय् न्ह्याःगु थुगु ज्याभ्वःवलय् उदाय् समाजया मूछ्याञ्जे राजु कुमार कसाःजुं नं थःगु खँ तयादीगु खः। समापन ज्याभ्वःवलय् खेलाडीया नाप नापं रेफि, मेडिसिन टीम, थीथी कथं तिवः बियादीपिन्त नं सुभाय् पौ लःल्हायगु ज्या जूगु खः।

फागुन २५ गते आइतवाः सेमिफाइनल व फाइनल कासा न्ह्याःगु खःसा सेमिफाइनल न्यत तुलाधर भर्सेज ताम्राकार समाज म्हिता न्यत तुलाधर फाइनलय् थ्यंगु खः। थुकथं हे कंसाकार भर्सेज स्थापित ए पुचः म्हितूगु खःसा फाइनलय् स्थापित पुचः थ्यंगु खः। थुकथं हे लियांल्यू कासाया निति ताम्राकार पुचः व कसाः तःधं गुथिया पुचः म्हतूगु खःसा ताम्राकार पुचलं त्याकेत ताः लाःगु खः।

थुगु कासा फाल्गुन २४ शनिवाः न्हिया उलेज्या याना न्ह्याकेगु याःगु खः। फागुन २४ गते शनिवाःया न्हि मूपाहां संघीय सांसद जीवनराम श्रेष्ठ व स्थापित खलःया नायो भाजु सुवर्णकाजी स्थापितपाखें रेफ्रियात बल लः ल्हाना कासाया उलेज्या याःगु खः। थुकथं हे कासाया उलेज्याभ्वलय् ज्याभ्वःवलय् मूपाहां भाजु श्रेष्ठ थौंकन्हय् समस्याया रुपय् धस्वानाच्वंगु कोरोना भाइरसया बारे खँ कनादीगु खःसा थुगु कपपाखें उदायतय् दथुइया परिवारिक स्वापूयात नं छ्यपं छ्यिं याय्त तिवः विइगु खँ कनादीगु खः।

स्थापित खलःया नायो सुवर्णकाजी स्थापितया सभानायोसुइ न्ह्याःगु थुगु ज्याभ्वःवलय् खलःया न्वकु नन्दमान स्थापितं लसकुस न्वचु बियादिसें थुकथंया कासां उदायतयत तिवः जुवनिगु आशा नं कयादीगु खः। थुकथं हे उदाय् समाजया न्वकु एवं स्थापित खलःया सल्लाहकार डा. प्रेमरत्न स्थापितं नं थःगु नुगः खँ कनेगु भ्वलय् उदाय् युवातयत जागरण याय्माःगु खँय् बः बियादिल। ज्याभ्वःवलय् स्थापित युवा पुचःया नायो प्रमित स्थापितं उदाय् फुटसल कपया बारे जानकारी बियादीगु खः। थुगु ज्याभ्वःवलय् फुटसल कपया संयोजक प्रमिल स्थापितं कपया व्यवस्थापनया पक्षयात कःघाना थःगु खँ तयादीगु खःसा वयकलं थुगुसीया कासाय् खेलाडीपिनिगु जीवन विमा तकया व्यवस्था यानागु खँ तयादीगु खः।

एदायतयगु न्यागू थरया ४८ म्ह कासामितयगु सहभागितायृ नहयाःगु थुगु कासाय् रेफ्रिपिन्सं कासाया नियमबारे नं खेलाडीपिन्त जानकारी बियादीगु खःसा थुगु फुटसल कपय् मधुकर आचार्य व दिनेश अधिकारीपिं रेफ्रिया रुपय् च्वना ज्या यानादीगु खः। थुगु कासाय् थुगु दँय् जजया रुपय् उदाय् समाजपाखें राजु कुमार कसाः, स्थापित खलःपाखें प्रदीप स्थापित, कसाः तःधं गुथिपाखें अशोकज्योति कसाः, न्यत तुलाधर समितिपाखें अनिल रत्न तुलाधर, असं तुलाधर खलःपाखें राजेशमानसिंह तुलाधर व तवः (ताम्राकार) समाजपाखें प्रज्वल ताम्राकारयात तःगु खः।

कासाया उलेज्याभ्वःवलय् थीथी खलः पुचःया नायोपिं तवः समाजया नायो तेजरत्न ताम्राकार, कसाः तःधं गुथिया नायो युरीकाजी कसाः, उदाय् समाजया न्वकु डा. प्रेमरत्न स्थापित लगायतपिं नं पाहांया रुपय् उपस्थित जुयादीगु खः। थुगु कासाय् स्थापित खलःया निगू टीम, असं तुलाधर खलः, न्यत तुलाधर समिति, कसाः तःधं गुथि, ताम्राकार(तवः) समाजया युवा पुचःया छगू छगू टीमं ब्वति कया कप म्हितेगु ज्या जूगु खः। कासाय् युवातयगु उत्साहजनक ब्वति दुगु खःसा थःगु जातीय पुचः त्याकेत सकलें उत्सुक नं जुयादीगु खनेदुगु खः।

कंग अजिमा द्यः गमय्...

खलःयात दयपौ छायगु ज्या नं जूगु खः। थुगु धार्मिक ज्याभ्वःवलय् कंग अजिमा खलःया हुडा नायोपिंया लिसें लिसें त्वाः खलःया जःपिनिगु नं सक्रियतापूर्वक उपस्थित दुगु खःसा वडा नायो शशीलाल श्रेष्ठ, वडा दुजःपिं चन्द्रमान डंगाल, रेणु कमल शाही, मधु सुदन प्रधानपिनिगु तकं उपस्थिति दुगु खः।

गजू प्रतिस्थापन पुजा याय्त फागुन २७ गते मंगलवाःया न्हि कंग अजिमा देगःया न्ह्योने खलःया नायोपिनिगु समुपस्थितिइ क्षमा पुजा याःगु दु। थुगु क्षमा पुजाय् कंग अजिमा खलःया नायो रामकृष्ण महर्जन व नायोका नारायण कृष्ण महर्जनपिन्सं जजमान जुया पुजाआजा यानादीगु खः। थुगु पुजाआजा सुजिव बज्राचार्यपाखें याना बिज्यागु खः। थुगु कंग अजिमा देगः पुनःनिर्माण याय्या निति २०७४ साल श्रावण २५ गते युवा नेता एवं पूर्व उद्योग मन्त्री नविन्द्रराज जोशीजुं महायानी बज्रयानी पुजाआजा लिपा देगःया शिलान्यास यानादीगु खः।

नोवेल कोरोना भाइसर न्हना वनेमाः धकाः पुजा व प्रार्थना

यें / हलिन्यंक हे कोरोना भाइरस कोविद १९ या संक्रमण तच्वया वःगुलिं आपालं मनूतयत संक्रमित जुया सिइ तकं धुंकूगु अवस्था जूगु दु। थुकथंया अवस्था याना नेपाःमित नं शंसकित जुया वयाच्वंगु थौंया इलय् सकलसिया भिं तुसें कोरोना भाइसर याकनं न्हना वनेमाः धकाः न्यत तुलाधर मिसा पुचःपाखें पुचःया १६ म्ह जःपिं मुना चैत ३ गते सोमवाःया न्हि म्ह्यपि अजिमाया थाय् वना पुजाआजा याना प्रार्थना याय्गु ज्या याःगु दु।

नेवाः परम्पराकथं छुं कथंया संकट वल धाःसा अजिमा द्यः समक्ष वना संकटं रक्षा याना बिज्याहुं धकाः पुजा याना प्रार्थना याय्गु चलन दु। नाप नापं अजिमा द्यवं रक्षा याना बिज्याइ धेगु नं जनविश्वास दयाच्वंगु दु। भ्गीगु धार्मिक परम्परा व विश्वासया आधारय् हे भ्गीसं भ्गीगु जनजीवन न्ह्याका वयाच्वनागुलिं नं थुकथंया पुजा याना विश्वास आर्जन याःगु खः।

भक्तराज रञ्जितया आत्मबृतान्त सफू पिदन

यें / साहित्यकार भक्तराज रञ्जितया आत्मबृतान्त सफू 'उक्लिएको मान्छे' वरिष्ठ पत्रकार भैरब रिसाल, वरिष्ठ पत्रकार टंक पन्त, समाजसेवी रामकृष्ण कर्माचार्य, घोष्ट राईटिडका डाइरेक्टर सिर्जना ढकाल, पत्रकार कुमार रञ्जित, अमिर मैया रञ्जित, दिपक रञ्जित, भीम कुमारी रञ्जित, कृतिकार भक्तराज रञ्जितपिन्सं वंगु चिल्लाथ्व त्रियोदशी शनिवाः मंकाकथं पितब्वज्या यानादीगु दु।

गोरखापत्र संस्थानयात लक्ष्मी व सरस्वतीया रुपं स्वयादीम्ह च्वमि भक्तराज रञ्जितं गोरखापत्र संस्थानयात आधुनिकीकरण यायेगु भ्वलय् संस्थानय् जुइगु चुहावटयात चुनौतीपूर्ण ढंगं कजय् कयागु अनुभव कनादिल।

समाजय् जुयाच्वंगु थीथी हताल, बेजाति इहिपास जुइगु विभेद, अति धनी व अति गरिबीया दथुया फरक ज्यंकाः गरिबी निमूल यायेत यायेमाःगु कुतःया विषयवस्तुत कःघानाः च्वयातःगु सफूयात च्वछ्रासें मूपाहाँ रिसालं कृत्रिम कथंया च्वछ्रायेगु ज्या जुइमज्यूगु खँ कनादीगु दु। च्वमि रञ्जितया आत्मबृतान्त व थःगु न्ह्यःगुपुस्ता तक्कया रञ्जित परिवार वंशावली दुथ्याःगु उगु सफूया समालोचना व समीक्षा कुमार रञ्जित, सरस्वती लक्ष्मी तुलाधर व अमिर मैया रञ्जितपिन्सं यानादीगु खः।

कोरोना भाइरसया जनचेतना ज्याभ्वः

यें / कोभीड – १९ (कोरोना भाइरस) या सन्त्रासय् मच्वनेत काठमाडौं महानगरका प्रमुख विद्यासुन्दर शाक्यं तलत सूचनां उत्पन्न जूगु त्रासय् मलायत महानगरवासीवपिन्त फागुन २३ तगे आग्रह यानादीगु दु। फागुन २३ तगे राष्ट्रियसभा गृहलय् महानगरपालिकां ग्वसाः ग्वःगु कोरोना व डेंगे रोगया महामारी सम्वन्धि बृहत जनचेतना कार्यक्रमलय् न्ववासें मेयर शाक्यं फूक्क वडाय् सचेतनामूलक व सम्भावित खतरा व्यवस्थापनया निति ज्याभ्वः न्ह्याकेगु खँ कनादीगु खः। भाइरस (कोभिड-१९)या सन्त्रास विश्वन्यंक फैले जुया वयाच्वंगु इलय् नेपालय् नं थुकिया डर अप्पोया वनिगु स्वभाविक खः धासें गलत सूचनां यक्को त्रास फैले जूगु नं धारणा तयादीगु खः। उगु ज्याभ्वःवलय् महानगरपालिकाया निमित्त प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत राजेश्वर ज्ञवाली थःगु नुगः खँ तयगु भ्वलय् संयमतां जक विपत्तिया सामना याना वने फइगु खँ कनादीगु खः।

थुकथं हे ज्याभ्वःवलय् स्वास्थ्य सेवा विभागया महानिर्देशक महेन्द्रप्रसाद श्रेष्ठं सरकारं उच्च सतर्कता क्यना महामारी रोकथामया कुतः याना वयाच्वंगु जनकारी बियादीगु खःसा आः हे आँतय् जुइमाःगु अवस्था मदुगु खँ न्ह्योथनादीगु खः। तर अथ खःसां नं छु मजू धकाः ढुक्क च्वने धाःसा मज्यूगु खँ नं कनादीगु खः। उगु महामारीयात वयके मविइत आम नागरिकं सतर्कता अपनाउन याय्माःगु आवश्यकता जू खँ नं भाजु श्रेष्ठं कनादीगु खः। इपिडियोमोलोजि तथा रोग नियन्त्रण महाशाखाया प्रमुख डा. बासुदेव पाण्डें उगु ज्याभ्वःवलय् नं कारोना भाइरसया बारे थुकिया लक्षणयात कया जानकारी बियादीगु खः। इपिडियोमोलोजि तथा रोग नियन्त्रण महाशाखाया मेम्ह डा. प्रकाश शाहं तां न्वइगु इलय् जुइगु डेंगेया महामारीपाखें गथे याना वचे जुइगु धैगु विषययात कःघाना जनचेतनाया खँ कनादीगु खः। पत्तिया ख्येंया कारण उगु रोग फैलय् जुइगुलिं पत्ति नष्ट जुइगु वातावरण सिर्जना याना वनेमाःगु खँ डा. शाहलं बियादीगु खः। लः जमे जुइगु थासय् पत्तिं ख्यें थ्वइगुलिं भ्गीसं लः जमे याना तयःगु ज्या याय्मज्यूगु खँ कनादीगु दु नाप नापं वयकलं पत्ति छकः ख्यें थ्वइ बलय् पचासौं अण्डापाखें पत्तिं जन्मे जुइगु जुगुलिं लः जम्मा जुइगु थासय् नियमित सरसफाइ यायत नं वयकलं इनाप यानादीगु दु।

गुरुमापायात जाः नकः वन

यें / किलागल निवासी दँ ६६ या देवरत्न महर्जन (ग्वारा दाजु) थुगुसी गुरुमापायात जाः वकः वनेगु पीचा ल्होनेत सफल जुयादीगु दु। उगु पीचा ल्होनेत किलागःया आपालं युवापिन्सं कुतः यानादीगु खः तर ल्होने धाःसा मफूगु जुल। भाजु महर्जनं थःत वःगु अवसरय् पीचायात अःपुक हे ल्होने सफल जुयादिल। दँय् दसं थें थुगु दँय् नं होली पुन्हीया दिनय् किलागःया महर्जन गुथिपाखें इतुंबहाल स्थित श्री केशचन्द्र कृत पारावर्त महाविहारय् गुरुमापायात जाः नकेत भुतुक्वबय् जा थुइगु याःगु खः। उगु जा छगू पीचाय् न्याफा व मेगु पीचाय् भ्गिंन्याफा तयगु याःगु खः।

उगु पीचा महाविहारया प्रांगणय् सुना ल्होना ब्वलय् तयाः अपुक न्यासी वनेफइ उम्ह व्यक्ति उगु पिचा तिंख्यलय् तकं यंकेगु ज्या न्ह्याकी। उम्ह व्यक्ति न्हू सडकया गणेश देगः तक गनं हे मदिकुसें क्वबुया माःगु परम्परा दया वयाच्वंगु दु। न्हू सडकया पिपलबोट क्वय् छुं अंश तयाः पुजाआजा याना हानं उगु हे लंपु जुकाः लँय् जा व्होला तिंख्यया दथुइ जा यंकेमाःगु चलन दु। थुकथं तिंख्यलय् विशेष किसिमं जायात दथुइ पुजा याय्गु ज्या याःगु दु। अनं लिपा मायया दाल व म्ह्येया लाः छाय्गुज्या याःगु खः। पुजा लिपा उगु ज्याभ्वःवलय् सहभागिपिं सकलयात प्रसादया रुपय् जा नकेगु याःगु खः। थुकथं गुरुमापायात जाः नकः वनेगु भ्वलय् पीचा क्वबुगु इलनिसें तिंख्य तिंख्यलय् मथ्यं तक नायिखं बाजं थाना वनेगु नं याःगु खः।

सम्पादक / प्रकाशक : सुगतरत्न सिन्दुराकार, सल्लाहकार : प्रदीपमान श्रेष्ठ, व्यवस्थापक : पुष्पलक्ष्मी सिन्दुराकार, सहव्यवस्थापक : सुसन रत्न सिन्दुराकार
ज्याकू : यट्खा १९ वडा, यें । फोन : ४२६६४३५, ईमेल : sindurakar.sugat@yahoo.com, कम्प्युटर सेटिङ : कृष्णमान डंगोल, थाकू : अप्सरा प्रिन्टर्स, (शालिक बाँनिया) यें । ग्वहालि : लोकरत्न शाक्य, सुमित रत्न सिन्दुराकार